List 25. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 20. junija 1902.

Politični oddelek.

Rastoči in padajoči narodi.

Zakon narave je, da se vse v stvarstvu na jedni strani vzdiga, na drugi pa pada; klije, raste, dozoreva, potem pa pada, da pognoji tla novim bitjem, katere čaka potem ista naloga in ista usoda. Vse to pa se ne vrši mirno, temveč v vednem boju. Drevo, čegar zrno je našlo že pognojeno zemljo, požene krepko korenine ter brezobzirno zatre vse slabejše kali. Riba, ki ima od stvarstva močneje organe, si vzdržuje življenje na račun slabejših sovrstnic.

Istotako je v naravi celih rodov in človeštva. Od pamtiveka so bila človeška plemena, ki so zavzemala zapovedujoče mesto, ki so zasenčevala, zaduševala in goltala slabejše sovrstnike. Na to oblastno stališče pa niso bili pojedini narodi izbrani po Stvarnikovi odredbi, temveč so se povspeli ravno po zakonu sile in moči nad slabejše in pohlevne.

To je seveda veljalo v starih, primitivnih časih. Dandanes morajo vladajoči narodi imeti poleg navedenih lastnosti še dobro disciplino in organizacijo ter dalekosežno podjetnost. Mnogo jim pa pripomorejo do tega tudi srečne krajevne in časovne razmere.

Če bi živel dandanes rod Rimljanov, bilo bi pač dvomljivo, če bi pri sedanjih razmerah mogel vladati skoro po celi Evropi. Ko je potekla njegova doba, je izginila moč in slava Rimljanov, kakor se je rodila. Zapustili so le kulturno pognojeno torišče naslednikom. Jednako se je godilo Frankom, ki so za Rimljani zavladali v cerkvi in v državi. Za vladanje so zapustili uglajena tla Germanom.

Brezdvomno zapoveduje dandanes nemški narod še mnogo brezobzirnejše, kakor so to nekdaj delali Rimljani, ki so vsaj narodom pustili njihov jezik, verske in ljudske običaje, ko so jim vzeli zemljo, ter jih proglasili za svoje sužnje. Dandanašnji Nemci pa teh ozirov ne poznajo. Francoske, danske in slovenske pokrajine, ki jih jedenkrat zasedejo, hočejo takoj tudi povse zjednačiti s svojo očetnjavo. Tukaj ni niti govora več o kaki duševni samostalnosti. Z najkrutejšimi sredstvi jih silijo, da javno darujejo germanskemu maliku, da se slovesno odrečejo vsemu, kar bi jih spominjalo na njihove očete. In baš ta kruta brezobzirnost pospešuje naglo dozorevanje germanske moči. V svoji preveliki lakomnosti pa pozabljajo, da jim lahko od pohrustanih nenemških plemen ostane koščica v grlu, ki bo povzročila počasno pa mukotrpno usahovanje germanskega plemena. Poznanski Poljaki so zato že sposobni, kakor kaže njihova vrešenska afera.

Krščanski svet, ki se zgraža nad krutostjo Nerona in Diokleciana, nad turškimi nasilstvi zoper balkanske raje, podcenjuje vsekakor krutosti, ki jih morajo prestajati nenemške narodnosti pod prusko in mažarsko vlado.

Mažari so namreč kaj hvaležni učenci Nemcev v Prusiji in v Avstriji. Kako malo poprašujejo Mažari svojo vest! Sicer bi se morali vendar sramovati svojih barbarskih činov napram Slovanom, ki so jim pripravili bivališča in ista pognojili za gospodarsko in kulturno razvijanje. Kot divjaki, razločujoči se le malo od neumne zverine, so prijezdili v sedanje ogrske pokrajine, poskakali s svojih konjičev ter se razširili povsod po nižavah in karpatskih planotah, kjerkoli je bila zemlja od Slovanov poprej kultivirana. Danes pa govore v svoji ošabnosti o mažarski zgodovini, o mažarski državi, narodnosti in kulturi, dasi ne morejo svojega aziatskega barbarstva drugače prikrivati, kakor le s plaščem slovanske minulosti.

Kakor vidimo, smo bili Slovani in smo deloma še oni narod, ki postilja in gnoji za tuje lakomnike. Nemci so že v prvotnem svojem razširjanju spoznali,

da so Slovani plodoviti in marljivi v pripravljanju neplodovitih pokrajin za splošno porabo kulture, da pa nimajo dovolj državnopolitične organizacije in narodne discipline, da bi se izkopali iz ozkosrčnih pokrajinskih razmer. Zato so dajali Slovanom s silo svoje kralje, vladarske rodbine, mesta itd. ter vse to ovili z germanskim plaščem.

Na Balkanu vidijo Nemci še dovolj pognojenih pokrajin, kjer bi se lahko še lepo napasel njihov grabežljivi orel, zato pa škilijo neprestano po Albaniji in Macedoniji, ter ostalih balkanskih pokrajinah.

Dom.

Vladika Strossmayer in slovenski pesnik S. Gregorčič.

Bolelo nas je, ko je bil utihnil mili „slovenski slavec“ in razvneti smo bili od svete jeze na vse one sove in čuke, ki so ga noč in dan zalezovali ter mu hoteli s svojim strupenim pikanjem umoriti velik dar božji, slovensko Vilo-pevko. Slovenci so takrat mnogo grešili, da niso vsi, kakor jeden mož, stopili v boj za velikega svojega dobrotnika, pesnika S. Gregorčiča. Njegove pesmi so tolažba našemu trpečemu narodu, so mu zdravilo proti vsem ranam, so mu sladko upanje v boljšo bodočnost. Pesnik S. Gregorčič je tudi sam trpin, prestal je v svojem živenju vse, kar more doleteti zadnjega delavca. A bil je vedno bister in jasnega pogleda. Čutil je otožnost, bôl, gorjè — vse to je opeval v svojih divnih pesmih — ali tudi sredi najhujših udarcev mu je ostal pogled vedno bister in jasen. Zato prinašajo njegove pesmi — tako mile in otožne — vsakemu mir in tolažbo. Lahko rečemo, da je S. Gregorčič blagovestnik slovenskega vstajenja in slovenske boljše bodočnosti.

Sedaj je izdal tretji zvezek svojih poezij.

Nedopušča nam prostor, da bi danes podrobneje govorili o vsebini in veljavi njegovih novih umotvorov. A govorili bomo — saj bi sicer grešili, ako ne bi našim trpinom — slovenskim delavcem in kmetom — povedali, kako tesno je z njimi združen — S. Gregorčič od zibelke do groba, kakor blagovestnik miru, ljubezni in boljše bodočnosti.

Velikega našega pesnika pa slavijo tudi drugi naši velikani — v prvi vrsti veliki vladika hrvatski, prvi jugoslovanski sin, Josip Juraj Strossmayer.

V zahvalo, da je podaril slovenskemu narodu III. kitico svojih divnih pesmi pisal mu je slavni djakovački škof nastopno svojeročno pismo:

Dragi moj prijatelj in brat v Isusu!

Iz vsega srca hvala Vam na Vaših poezijah, koje ste mi poslali. One so vse klasične, zaslužujejo, da se prispodabljajo starim grškim in rimskim. One dirajo na srce in na narodno dušo, ter pospešujejo najbolj naše svrhe. Hvala še enkrat, ter se priporočam Vaši uspomeni, Vaši sveti ljubezni, Vaši pobožni molitvi.

Prijatelj in brat v Isusu
27. maja 1902

J. J. Strossmayer s. r.

Kaj bi še mi dostavili k tem besedam učenega in rodoljubnega jugoslovanskega vladike? Ne moremo si kaj, da ne udarimo na iste strune, kakor pesnik Stritar, ki je pisal pesniku S Gregorčiču tako-le:

„Z velikim veseljem sem prejel Vašo knjižico, s še večjim veseljem sem jo bral. To so Gregorčičevi glasi, znani glasi in vendar novi! Pa kako prosto se gibljete! To je zrelost! „Posmrtnice“ so kar genialne! Toda, kaj bi hvalil, kar je nad hvalo! „Maior omni laude“. Bodite hvaležni stvarniku za lepi dar, ki Vam ga je podelil; pa mi tudi“.

Da, hvaležni bodimo Stvarniku, ki nam je daroval takega pesnika!

Politični pregled.

Notranji položaj. — Poslanska zbornica je zadnji čas prebila več kritičnih dni. Položaj je bil že jako nevaren, a se je naposled vender obrnil na bolje. Čehi so bili namreč sklenili, da na noben način ne dopuste razprave o novem davku na vožne listke. Posledica tega je bila, da je češki minister dr. Rezek demisijoniral. Ta demisija seveda ne bo sprejeta, kajti med tem se je ministrskemu predsedniku Körberju posrečilo, češke poslance pomiriti, tako da so isti vender pripustili razpravo o davku na vožne listke. Ta razprava se vrši sedaj in je mej drugimi govoril tudi dr. Ferjančič, ki se je jako toplo zavzel za avskultante. Vse kaže, da zbornica v tekočem zasedanju ne reši nobene druge predloge. Vsenemci so namreč podali vse polno nujnih predlogov in z njimi zabarikadirali dnevni red. To so storili zategadelj, da bi zbornica ne mogla dovoliti sodnega postopanja proti dr. Schalku, katerega toži Wolf. V kolikor poročajo listi, bo še ta teden konec zasedanja poslanske zbornice. Predno je prišla na razpravo predloga zastran davka na vožne listke, je imela zbornica velezanimivo razpravo o govoru, ki ga je izustil nemški cesar povodom slavnosti nemškega viteškega reda v Marienburgu. Češki poslanec Klofač je na ta skrajno izzivajoči, za vse slovanske narode žaljivi govor nemškega cesarja dal primeren oster odgovor. Seveda so oficijelni krogi protestirali ali to nima pomena z ozirom na dejstvo, da je govor nemškega cesarja vender našel krepak odgovor.

Deželni zbori se skličejo najbrž že tekom prihodnjih dni in sicer na 21. dan meseca junija.

Bolgarska. — Bolgarski knez Ferdinand se mudi sedaj kot gost ruskega carja v Petrogradu. Na rakvi carja Aleksandra III je imel govor, v katerem je kar najodločneje poudarjal neomahljivo zvestobo Bolgarov do Rusije. Ta govor je v Rusiji obudil občno zadovoljstvo in se tolmači tako, da je z njim javno pripoznana popolna solidarnost Bolgarske z Rusijo. Ruski listi pravijo, da je sedaj prišel čas, misliti na to, da se Bolgarska povzdigne v samostojno kraljestvo in občno se sodi, da se to tudi res zgodi in sicer povodom 25letnice ustanovitve bolgarske države.

Francija. — Novo ministrstvo Combes se je predstavilo zbornici in razvilo republičanski, socijalnoreformatoričen in antiklerikalen program. Sodi, da novo ministrstvo ne bo imelo dolgega obstanka, ker ni jednotno.

Vojna v južni Afriki je oficijalno končana in so Buri že tudi začeli s kapitulacijo. Doslej je kacih 18 000 Burov kapituliralo in Angleži upajo, da jim slede tudi še ostali pred 26. t. m., ko bo kronanje angleškega kralja.

Obrtnija.

Finančna uprava.

II.

Draga je pri nas tudi finančna uprava, ki stane 275,449.513 kron in prinese 1.183,950.237 kron. Stane torej četrtino tega, kar prinese. Dohodki so večinoma davki in sicer je: zemljiškega davka 54,800 000 kron, hišnega davka 71,020.000 kron, občnega pridobninskega davka 34,400.000 kron, pridobninskega davka od posojilnic in drugih zavodov, ki imajo polagati javni račun, 50,995.000 kron, rentnega davka 7,500 000 kron, osebno dohodninskega davka 48,250 000 kron. Visoka je tudi vsota carine, ki znaša 102,800.100 kron. Poleg tega so zanimive točke indirektnih davkov in sicer dobimo: od žganja 90,000.000 kron, od vina in mošta 11,050.000 kron, od piva 77,800.000 kron, od mesa 15,550.000 kron, od sladkorja 95 900.000 kron in od mineralnega olja 17,400.000 kron. Od pogodb dobi država 96,555.000 kron in od loterije dobi 30,535.000 kron.

Trgovinsko ministrstvo ima 130,413.980 kron potrebščine in 129,342.120 kron pokritja.

Jako malo prebitka izkazuje z ozirom na druge države železniški minister. V svojem proračunu ima namreč 242,592.720 kron potrebščine, pokritja pa 281,813.370 kron torej prebitka le 39,220.650 kron. Ako se bodo železnice, kakor smo že v enem zadnjih listov pisali, pravočasno podržavile, se bode ta dobiček najmanje podeseteril.

Poljedelsko ministrstvo potrebuje 50,048.921 kron in pokrije od tega zneska 40,108.741 kron. Največji del izdatkov odpade na razne podpore za regulacije in melijoracije, največ dohodkov pa pride iz državnih posestev, gozdov in rudnikov.

Za pravosodje se porabi 71,337.631 kron, prejemkov je temu nasproti 2,554.558 kron, katere dobijo iz kaznilnic.

Sedaj pridejo na vrsto tri manj važne točke in sicer: najvišji sodni dvor 460 000 kronami, penzijski zaklad s 60,276.080 kronami in državne podpore s 16,618.110 kronami.

Največja točka so državni dolgovi. Za plačilo obrestij in odplačilo na račun kapitala se rabi 353,913 528 kron. Dolga se je odplačalo samo 37,886.262 kron. Upravljanje državnih dolgov stane 1,304.045 kron.

Tu smo navedli glavne točke državnega proračuna, da bodo vedeli naši cenjeni bralci, kam vandrajo od njih vplačani davki. Mnogo bi se dalo še o tem pisati. Morda se bomo tudi v resnici še z našim državnim gospodarstvom bavili, za danes končamo z željo, da bi se državne potrebščine in ž njimi tudi davki kolikor mogoče znižali.

Kmetijstvo.

Kako naj začneš čebelariti?

Piše Kurbus.

Slavni župnik dr. Dzierdzon pravi, da v dobrem letu lahko dobi vsak čebelar dosti medu, a kdor hoče v srednjih in slabih letih imeti dobiček od svojih čebel, ta se mora učiti umne čebeloreje. „Človek se uči, dokler živi;“ tako se tudi čebelar nikdar ne izuči. Tembolj je potreben uka začetnik. Ako hočeš postati čebelar, si ja ne preskrbi naprej čebel, ampak prebiraj nekaj časa pridno kako čebelarsko knjigo ter uporabi priliko, učiti se pri kakem bližnjem čebelarju, ter mu pomagaj pri njegovem delu. Naroči si „Slovenskega čebelarja“ ter pristopi h kakemu čebelarskemu društvu. Zdaj si šele preskrbi čebele. Ako panje kupuješ, izbiraj one z mlado matico in z dovolj živežem. Mlado matico ima lanski drugi roj ali panj, ki je lani odrojil, kajti stara matica se zmiraj s prvim rojem umakne. Panja s staro matico ne kupuj, posebno takrat ne, kadar se ne ve, koliko let da ima. Štiriletno matico odstranimo že v jesen, nje moči namreč pešajo. Ona ne leže več toliko jajec, da bi mlad naraščaj zadostoval za roj ali pa leže trotova jajca.

Troti so pa lenuhi, ki le jedo pa nič ne delajo. En trot povžije na dan toliko, kolikor nanosijo tri delavke. Da od tacega panja ni dobička, je razumljivo.

V panju mora biti dovolj živeža. Matica začne že prosinca ali svečana leči jajca. Zdaj ima panj zalego, katera potrebuje v enem mesecu več živeža kakor cel panj prejšnje tri mesece. Ako marcija ali aprila eden ali dva tedna dežuje in če ne polagaš, pogine ti vse ljudstvo v panju.

Kupi si panj s premakljivim, pravilno postavljenim satovjem ter ga prenesi 14 dni pred črešnjevim cvetom na dom. Začni le z dvema, tremi ali štirimi panji. Ker ti bodo rojili, boš napredoval do onega števila, katero hočeš imeti in katero boš lahko sam opravljal. Kmet lahko oskrbuje pri svojem delu do 15 panjev, duhovnik in učitelj se bosta pečala lahko s 25 panji. Kdor hoče večje število oskrbovati, mora imeti pomagača.

Poprimimo se z vso vnemo čebeloreje. Ona je posebno za naše sadonosne kraje neizmerne koristi. Koliko denarja dobé Kranjci za med in vosek! Žive čebele pošiljajo celo na Nemško in na Rusko. Tudi naši kraji so čebeli ugodni. Zakaj bi mi brez truda

*

ne segli po dohodku, katerega nam tako lepo ponuja narava sama.

Poučni in zabavni del.

Marija Pomagaj.

Odlomek iz romana „Il Trionfo della morte“.

Spisal Gabrielle D' ANNUNZIO.

(Konec.)

„Nič, nič . . . Solnčarica . . .“ je odgovoril Giorgio, prijemši jo za roko, da bi jo odpeljal.

Toda Hippolita je že opazila, zakaj se gre. Videla je, kako sta mladeniču razvlekla dva moža siloma čeljusti in kako sta tiščala vmes ključ, da bi si ne pregriznil jezika. Vsled sugestije je občutila na svojih zobeh strahovito škripanje, in instiktivna groza jo je pretresla po skrajnih kotih njenega bitja, kjer je spalo „skrito zlo“, ki bi se bilo lahko vzbudilo vsak hip.

„O, jeden je, ki ima bolezen sv. Donata“, je rekel Cola iz Sciacampagne. Nikar se bati!“

„Pojdiva proč, pojdiva proč!“ je prosil Giorgio, ves vznemirjen in presenečen in skušal potegniti tovarišico seboj.

„Če bi mi padla tu po tleh! Če bi jo napadla bolezen tu sredi množice!“ je rekel sam pri sebi Giorgio in začutil, da se mu je kar kri ustavila po žilah.

„Pojdiva proč! Ali bi rada, da bi šla v cerkev?“

Ni mu odgovorila ničesar, ko da je dobila udarec po zatilniku.

„Ali bi šla rada notri?“ je ponovil Giorgio in jo stresel, skušaje skriti svoj strah. In hotel je pristaviti: „Na kaj misliš?“ pa ni si upal. V njenih očeh je zapazil tako trpko žalost, da se mu je skrčilo srce in grlo. Potem se ga lotil smrtni strah, ko se je spomnil, da naznanjata ta molk in ta omedlevost nov napad. Brez premisleka je blebetal: „Ali se počutiš slabo?“

In te prestrašene besede so izvečale nemir obema, ker so kazale njegove tesnosrčne dvome in njegov skrivni strah.

„Ne, ne!“ je rekla ona, vidno se zgražaje, Prepadena se je pritisnila tesno na tovariša, da bi jo varoval grozeče nesreče.

In obkoljena od množice, zmešana, brez poguma, revna, ko vsi ostali, sta bila vredna pomilovanja in potrebna pomoči, ko ti vsi. Oba sta začutila za nekaj hipov, kako zelo pripadata tej množici, sredi katere sta se bala in trpela, ko sta se zavedla teže umrljivega sveta. Obema se je stopila duša za nekaj hipov v splošnem čuvstvu neskončne človeške tužnosti.

Prva je bila Hippolita, ki se je osrčila in obrnila proti cerkvi, k velikim vratom, ki so bila taka, kakor da so zagrnjena z modrikastim dimom, skozi katerega so se posvetikovale goreče voščene sveče nad drvečim se vrtincem.

„Pojdimo notri“, je rekla pridušno Giorgiu, ne da bi ga bila spustila.

Cola je dejal, da se skozi velika vrata ne more priti notri.

„Jaz vem za stranska vrata“, je pristavil. Pojdita za mano!

S težavo so si delali pot. Vodila jih je lažna odločnost, gnala jih je slepa trmoglavost, deloma ravno tista trmoglavost, ki je silila fanatične vernike, da so tekali neprenehoma okrog. To je bil sad nalezljivosti. Giorgio je čutil, da ni več gospod samega sebe. Vodili so ga živci, ki so mu vsiljevali zmedenost in preveliko občutljivost.

„Pojdita za mano!“ je ponovil starec. S svojimi močnimi komolci je delil tok in se trudil, da bi obvaroval svoja gostitelja sunkov.

Skozi stranska vrata so stopili v nekako zakristijo. Kolikor je bilo mogoče videti skozi modrikast sopar, so bile vse stene od stropa do tal pokrite s samimi voščenimi darovi, ki so viseli tu za spomin na vse čudeže, katere je naredila sveta Devica. Noge, roke, rame, stegna, prsa, nikomur podobni deli, ki so imeli predstavljati otekline, vnetja in otečenine, surove podobe strašnih boleznij, rane kričeče rudeče in modrikaste barve na belem vosku — vse te nepremične podobe po štirih visokih stenah so napravljale mrtvaški utis, povzročale gnus in strah, vzbujale v spominu sliko kake sobe, kjer leže nagomilani porezani udi iz cele bolnišnice. Po tleh so ležale cele kupe teles. Pod njimi je bilo videti blede obraze, okrvavljene ustnice, oprašena čela, plešaste čepinje, sivi lasje. Bili so skoraj samo stari ljudje, katere je prijel pred altarjem krč, in ki so jih sedaj znosili sem na kup ko mrtvece za časa kuge. Dva jokajoča moža prineseta iz cerkve starca. Pri premikanju mu je opletala glava naprej in nazaj; po srajci mu je kapala kri, ki mu je curljala z opraskanega nosu, z ust in brade. Za njim je donelo obupno kričanje, katerega še mogoče nič več slišal ni, kričanje znorelih, ki so prosili za čudeže, katerih zanj ni bilo.

„Madona! Madona! Madona!“

Bilo je grozovito vpitje, strahovitejše, ko tuljenje človeka, ki gori živ, brez pomoči, strahovitejše, ko kričanje popotnikov, ki so sredi morja v črni noči obsojeni na gotovo smrt.

„Madona! Madona! Madona!“

Tisočero rok se je stegovalo z besnelo strastnostjo proti altarju. Ženske so se plazile po kolenih, jokale, si pulile lase, se tolkle po ledjih, bile s čelom ob kamen, se premikale in stresale, ko da so obsedene od hudiča. Nekatere so ležale na vseh štirih, se bližale počasi altarju, ter nosile vso težo vodoravnega telesa s komolci in palci na nogah; plazile so se ko kušarji. Upiraje se s palci so se pomikale po-

časi z zaporednimi sunki naprej. Izpod krila so se kazali žuljavi, rumenkasti podplati, robate, štrleče kosti. Sem pa tja so pomagale komolcem pri utrudljivem delu z lahtmi. Opletale so jim pred ustmi, ki so poljubljala tla, trdo pred jezikom, ki je delal s krvavo slino križe v prah. In telesa so se plazila čez te krvave sledove, toda zbrisala jih niso. Pred vsako glavo je pa pokoncu stoječ človek tolkel s palico ob tla in kazal ravno smer proti altarju.

„Madona! Madona! Madona!“

Sorodniki, ki so se plazili na obeh straneh po kolenih, so pazili na zaobljubljeno mučenje. Včasih so skimavali z glavami, da bi tolažili usmiljenja vredne reveže. Če jih je hotela zapustiti zavest, so hiteli tje, jih podprli z roko ali pomahali z robcem zaradi zraka. Zraven so prelivali grenke solze. Še hujše so jim tekle solze, če so pomagali starcem ali mladeničem, ki so napravili isto zaobljubo. Ker ne samo ženske, temveč tudi starci, možje in mladeniči so si naložili mučenje in šli tako k altarju, da bi postali vredni povzdigniti oči proti sveti podobi v altarju. Vsak je obliznil mesto, kjer je pustil že drugi mokro sled, vsak je bil ob tla s čelom ali brado, kjer je popustil že drug košček kože ali kapljico krvi in potu in solz. Nenadoma se vkrade skozi velika vrata žarek bleščeče se luči, pade na skrčene podplate, ki ožuljeni od suhih prstenih kep ali kamnitih hribov, vsi skvečeni že niso imeli nič človeškega na sebi, temveč nekaj živalskega, pade po plešastih ali kosmatih glavah. Te so bile osivele od starosti, ali prstenorudeče ali rujave; sedele so na volovskih vratovih, ki so zatekli od naprezanja; ali so se nalahno majale, ko zelenkaste glave iz lupine zlezle želve; druge so bile podobne izkopanim čepinjam, kjer je ostalo med izglodanimi mesti še nekaj šopov sivih las in nekoliko rudeče kože.

Včasih se je razširil čez te počasi se plazeče postave prav polagoma val modrikastega kadila ter zakril skoraj usmiljeno nekaj kratkih hipov vso to ponižnost, vso to množino upanja, vse te fizične bolečine. Čez nje so šli in se pokazivali pred oltarjem drugi bolniki, ki so prosili za čudeže. In s svojo senco so pokrili in s svojim glasom so prevpili one po tleh, in zdelo se je, ko da se tem nikdar več ne posreči zopet vstati.

„Madona! Madona! Madona!“

Matere so odkrivale svoje sesehle prsi in jih kazale sveti Devici, da bi jih blagoslovila z mlekom. Sorodniki so pa držali za njimi shujšane, skoro umirajoče dojenčke, ki so slabo cvilili. Žene so prosile rodovitnosti za svoje sterilno naročje ter ponujale kot dar za to poročno obleko in zlatnino.

„Usliši moje prošnje zaradi sina, katerega držiš v naročju, sveta Marija!“

S prva so molili ponižno, naštevali med solzami svoje težave, kakor da bi se vsak zase pogovarjal, kakor da bi se nagibala podoba k njim, da bi slišala njih tožbe. Potem so se pa počasi vzburjali do besnosti, do divjanja. Bilo je ravno tako, ko da hočejo izsiliti čudeže s kričanjem in divjim kretanjem. Zbirali so vse moči, za zadnji, še bolj pretresujoči vskrik, ki naj bi segel Materi Božji v globočino srca.

„Milost! Milost! Usmili se me!“

In v plahem molku, s široko odprtimi očmi so čakali, upali, da se pokaže vendar kako znamenje na nedostopnem obrazu božjega bitja, ki se je svetilo med stebri na altarju, vse obloženo z dragimi kamni.

Nov tok fanatičnih vernikov pride in zavzame po vsi dolžini prostor pred ograjo. Glasno kričanje in silovito kretanje se je menjavalo z darovanjem. Onstran omrežja, ki je zapiralo dohod k velikemu altarju so sprejemali duhovni denar in lišp. Zadaj za njimi so pa držali, postrežniki kovinaste posode, kjer so se kupičili zveneči darovi. Na strani, zraven vrat v žagrad, so stali drugi duhovni, sklonjeni na mizo: ti so šteli denar, preskušavali zlato, dočim je koščen, rudečkasto siv svečenik zapisaval darove z gosjim peresom v velik register. Zraven so pa popuščali menjavaje se opravilo, da so šli opravljat službo božjo. Sedaj pa sedaj je zapel zvonec, in kadeča se kadilnica se je premikala po zraku. Dolgi, modrikasti dimi so se vzdigovali nad ostrižene glave in se širile onstran čez omrežje. Sveta dišava se je mešala z zopernim soparom iz množice.

„Ora pro nobis, Sancta Dei Genitrix“.

„Ut digni efficiamur promissionibus Christi“.

Včasih nastane med viharjem za hip nepričakovan in grozen mir; tako je počakala včasih množica v dolgem pričakovanju. In med tem je bilo slišati razločno latinske besede:

„Concede nos famulos tuos . . .“

Skozi velika vrata stopi v spremstvu bogato oblečenega sorodstva zakonski par ves v bleščečem se zlatu in šumeči svili. Mlada in močna žena je imela glavo, ko kaka barbarska knežna s svetločrnimi, valovitimi lasmi, z gostimi, skupaj zraščenimi obrvmi, napetimi, rudečimi ustmi, kjer je zgornja, z mahom poraščena ustnica molela malo naprej zaradi nepravilnih sekavcev v zgornji čeljusti. Okoli vratu je imela trojno verižico velikih zlatih jagod. V ušesih je imela velike, zlate obročke izbrane vrste, ki so ji viseli doli na lica. Nederc, ki je obdajal prsi, se je svetil, ko kak oklep. Korakala je vsa zatopljena v misli, častitljivo, da skoro z očesom ni trenila; z jedno, s prstani bogato okrašeno roko se je držala soproga. In mlad je bil tudi soprog, bolj nizke postave, skoro nič poraščen, grozovito bled, z izrazom tako globoke žalosti, ko da ga zdeluje skrivna bol. In oba sta bila taka, ko da uresničujeta s svojo prikaznjo usodo kake temne skrivnosti.

Nastane mrmranje, ko sta korakala mimo. Spremljali so ju sorodniki; možje in žene so se držali za

roke in tvorili verigo, ko v staroveškem plesu; nič nista govorila, ter prav nič ne obrnila glave na stran. Kako obljubo sta prišla neki spolnit? — Za kak čudež sta neki prosila? In tiho je šel šepet od ust do ust. Molila sta Madono, da bi vrnila njemu moško moč, katero je morebiti izgubil po kakem začaranju. Soprogino devištvo je bilo še nedotaknjeno.

Ko prideta do predomrežja, oba molče vzdigneta oči proti sveti podobi; nekaj trenutkov ostaneta zatopljena v tiho molitev. Toda njuni materi zadaj začneta stegovati in lomiti roke, ki so zastonj trosile na poročni dan nadepolno zrnje. Lomili ste roke in vpili:

„Madona! Madona! Madona!"

Mlada žena sname počasi prstane ter jih da v dar. Potem odpne težke uhane. Z vratu dene verižico, rodbinski lišp. In vse zaklade položi na altar.

„Vzemi, blažena Devica!"

„Vzemi Marija, sveta Čudodelnica!" — ste vpili materi. Glas jima je bil hripav od kričanja; podvojita dokaze svoje pobožnosti in pogledujeta skrivoma druga drugo, da ne bi prekosila vpričo pazljive množice katera druge v vznemirjenosti.

„Vzemi! Vzemi!"

Videli ste, kako je padel lišp v roke svečenikov. Slišali ste zveneči ropot dragocene kovine v strežnikovi posodi, zlata, katerega je nabirala vstrajna pridnost večjih garancij, ki je ležalo leta in leta na dnu globokih skrinj, in ki je prišlo na dan le pri vsaki novi poroki. Videli ste, kaka pada rodovinski zaklad, pada in za vedno izganja. Veličina žrtve je povzročala neutolažljivo ganjenje, ki se prime tudi ostalih. Slednjič je kričalo z njima vred celo sorodstvo. Samo mladi soprog je molčal, imel oči na sveto posodo obrnjene, in iz njih so mu lili potoki nemih solz.

Nastane premolk, v katerem je bilo čuti latinske besede oficijantov in melodijo hvalne pesmi, katero se pele družbe, ki so šle okolu cerkve. Potem pa dvojica v istem položaju, z na sveto podobo obrnjenimi očmi odstopi. Kričaje se vrine med nju in med omrežje nova tolpa. Za nekaj trenutkov je molila glava mlade žene nad hrušč; oropana poročnega lišpa, toda še lepša in mogočnejša je bila taka, ko da jo obdaja bahantična skrivnost, ko da oživlja barbarsko množico skoro z duhom staroveškega življenja. Potem pa izgine, popustivši neizbrisljiv utis.

Giorgio jo je spremljal s pogledom, dokler mu ni izginila. Njegov duh, udeležajoč se cerkvenih obredov skrajno temnega izvora, je presegal čas in resničnost, živel je v grozi neznanega duha, spričo neznanskega naroda. Moški in ženski obrazi so se mu zdeli, ko da so vizija delirija, imeli so biljeg drugačnega človeškega rodu, ko je bil njegov, bili so narejeni iz drugačne snovi. In pogledi in kretanje in glasovi, vse kar je opažal na njih, mu je povzročalo začudenje in prepadenost, ko da niti najmanj ni bilo podobno temu, kakor si je do današnjega dne ljudi po navadi predstavljal. Gotove prikazni ga začno nakrat magnetično privlačiti. Hippolito je potiskal naprej in jim sledil skozi množico. Stopal je na prste ter jih spremljal s prestrašenimi pogledi, pazil je na vsak njih pregib, v svojem srcu je čutil odmev vseh njihovih krikov — čutil je, da se ga polašča ista norost. In tudi on začuti v sebi surovo potrebo kričanja in besnenja.

Sem pa tja so se srečali njegovi in Hippolitini pogledi; in videla sta, da izgledata oba bledo, krčevito, ustrašeno in izmučeno. Vender pa le noben ne reče, da bi zapustila strašni prostor, čeprav sta bila oba na koncu s svojimi močmi. Množica ju je potiskala naprej, včasih kar vzdignila; opletala sta sem in tje držaje se za roke, dočim se je stari neprenehoma trudil, da bi jima pomagal in ju varoval. Na novo prišedša truma ju pririne do predomrežja. Tu ostaneta nekaj minut zajeta, obkoljena okrog in okrog, zavita v dim kadila, omotljena od kričanja, sredi udušljive vročine, v grozni, besni razburjenosti.

„Madona! Madona! Madona!"

Bile so plazeče se babe, ki so vstale prišedši na cilj. Jedno otrplo, ko da je mrtva, vzdignejo sorodniki in jo začno tresti. Bila je taka, ko mrtva. Obraz je imela ves prašen, po čelu in nosu razmesarjen, usta krvava. Oni, ki so ji prišli na pomoč, so ji pihali v obraz, da bi se zopet osvestila; usta ji obrišejo z ruto, ki se okrvavi. Začno jo z nova stresati ter ji vpiti ime na ušesa. Nenadoma vrže glavo nazaj in skoči k omrežju, se prime krčevito za železne palice ter začne tuliti, ko da je neumna.

Tulila je in mahala okrog sebe z rokami in z nogami, da prevpije ves ostali šum. Po obrazu so ji lile solze, ter sprale kri in prah.

„Madona! Madona! Madona!"

In zanjo, poleg nje so vstajali drugi, omahovali, se oživljali in prosili.

„Usliši nas! Usliši nas!"

Glas jim je odpovedal; pobledovali so, nenadoma padli, bili odnešeni; vmes so pa vstajali zopet drugi, ko da vstajajo iz zemlje.

„Usliši nas! Usliši nas!"

Iz prs se je izvijalo tuljenje, ko da jih hoče pretrgati. Ponavljali so zloge s neprenehoma isto zaupno in zmagoslavno vstrajnostjo. Debel sopar, ki je visel ko težak oblak, je stal nad telesi, ki si so bila tako blizu, da se je pomešavala njih sapa. Pri vsem tem in pri pogledu na kri in solze je polnila vso množico samo jedna misel množico, postala je jedno samo pomilovanja vredno in strašno bitje, ki je znalo samo na jedno kretanje, jeden glas, jedno veliko bol in jedno znorelost. Vse nesreče so se zlile v jedno samo, katero naj bi bila Madona odvzela, vsi upi v jednega samega, katerega naj bi bila Madona spolnila.

In pod bleščečo se sveto podobo so plapolali plameni voščenih sveč nad tem orkanom strasti.

Novice.

— **Učiteljske vesti na Štajerskem.** V stalni pokoj so šli nadučitelji: gg Josip Vidic v Št. Pavlu v Savinski dolini, J. Čižek na Pilštajnu in I. Žolnir pri Sv. Štefanu.

— **Poštne vesti.** Služba poštnega odpravnika v Prestraneku se je podelila poštnemu upravitelju gosp. Fr. Deklevi, v Jesenicah na Savi pa poštni upraviteljici Hermini Zwirn.

— **Volitev deželnega poslanca v trgovski in obrtniški zbornici.** Pri dopolnilni volitvi enega deželnega poslanca na mesto umrlega zborničnega predsednika gosp. Jos. Kušarja izvoljen je bil deželnim poslancem predsednik odvetniške zbornice gosp. dr. Danilo Majaron. Oddanih je bilo 22 glasovnic. Gospod dr. Danilo Majaron je dobil 19 glasov, Fran Kollmann 2 glasa, jedna glasovnica je bila prazna. Kot vladni komisar je bil pri volitvi navzoč gosp. dvorni svetnik dr. pl. Rüling.

— **Izumitelj umetnega klavirja.** Pretekli teden se je mudil v Celju gosp. Ivan Bajde iz Hotiča pri Litiji na Kranjskem, ki je izumil posebni klavir, ki v komaj štiri in pol oktave obsegajočem prostoru združuje citre, harfo, vijolino, violo, čêlo itd. Gosp. Bajde je vzbujal veliko zanimanje ter se je iz Celja napotil s svojim instrumentom v Savinjsko dolino, odtod pa v Maribor.

— **Občni zbor »Slovenske Matice«** je dokazal, da je bilo v 37. društveni dobi 36 418 kron 50 vin. dohodkov, stroškov pa 36.034 kron, torej je ostalo prebitka 384 kron 50 vin. Lani se je društveno premoženje pomnožilo za 2275 K 18 vinarjev.

— **Novi deželni dvorec** bo do meseca avgusta toliko urejen, da se bodo mogli v tem času preseliti vanj vsi deželni uradi. Le dvorana bo vzela še nekaj tednov, predno bo docela dovršena in opravljena.

— **Preselitev sodišč iz državnega pravdništva v novo poslopje** se bo vršila začetkom meseca avgusta. Takrat bodo tudi tukajšnji kaznjenci tja prepeljani. — Prostori v Cojzovi hiši se adaptirajo na to za privatna stanovanja.

— **V začasni pokoj** je šel okrajni glavar v Radovljici Jakob Rubelli pl. Sturmfest.

— **Za male obrtnike.** Justično ministrstvo je naznanilo tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici, da je vsled njenih in pritožb drugih zbornic prepovedalo krojaška, čevljarska, urarska itd. dela v kaznilnicah za zunanje stranke.

— **Odhod vojaštva iz Ljubljane.** Tukajšnji bataljon 17. polka odrine 1. julija k vajam v Postojno ter se vrne v Ljubljano 19. julija. 27. polk pa odrine v Postojno 17. julija ter se vrne v Ljubljano šele 9. septembra. Razun tega se vršijo letos manevri večjih oddelkov 3. voja v okolicah Postojne, Rakeka, Cirknice, Begunj itd.

— **Naprava mehanične pekarne v Ljubljani.** Hišni posestnik Julij Kantz namerava napraviti veliko mehanično pekarno z uporabo električne moči in si je v to svrho že izposloval stavbeno dovoljenje za nekatera rekonštrucijska in adaptacijska dela v svoji hiši ob Rimski cesti štev. 10. in pa za zgradbo novega poslopja na vrtu svoje hiše. Prvotno je gosp. Kantz svoje novo podjetje hotel namestiti v Nušakovi vojašnici, vsled diferenc s solastnikom vojašnice pa je to namero opustil in bo zgradil pekarno ob Rimski cesti. Parna peč se bode kurila s premogom, stroje za gnetenje, za drobljenje starega kruha itd. pa bode gonila elektrika. Dimnik bo 18 *m* visok. Delo se bode pospešilo tako, da bo moči pekarno že letos izročiti svojemu namenu.

— **Ruppejeva razstava** oljnatih slik, akvarelov, skic in studij je v risalni dvorani mestne realke. Na razstavo iznova opozarjamo. Slike kažejo motive s Kranjske, Tirolske in iz Italije.

— **Nov most čez Savo.** Že pred leti se je sprožila misel, da bi se blizu Trbovelj zgradil čez Savo most, ki bi vezal štajerski breg Save s kranjskim. Potreba take zveze je tem občutljivejša, ker od Litije do Radeč ni nobenega mostu čez Savo. Sedaj se bode ta namera menda uresničila. C. kr. višji inženir M. Kirschlager v Ljubljani je izdelal projekt ter pri c. kr. deželni vladi vložil prošnjo za podelitev dovoljenja za zgradbo železnega mostu čez Savo pri Trbovljah. Okrajno glavarstvo v Krškem je dobilo pooblastilo, da dotično vodopravno obravnavo vpelje in izvrši in je v ta namen razpisalo komisijsko obravnavo na licu mesta, ki se bo vršila dne 8. julija.

— **Pri »Amerikancu« Hodscharju** so dobili, ko je bil aretovan, baje 28 000 kron.

— **Število veleposestnikov na Kranjskem** se jako manjša. Leta 1895 so bili še v veleposestvu pri volitvah 103 volilci. Leta 1897 jih je še 96, leta 1900 samo 90. Veleposestniki raje poprodajo svoja posestva ter gredo v mesta uživat brezskrbno življenje. Škoda, da imajo veleposestniki še deset mandatov, seveda samo nemških, v deželnem zboru.

— **Bohinjski predor.** Do konca meseca aprila t. l. se prevrtali bohinjskega predora od severne strani 762 *m* od strani Podbrdom pa 4296 *m*. Delo je jako težavno.

— **Gradnjo ceste iz Podbrda čez Petrovobrdo** do Zalegadola je oddalo železniško ministrstvo brez razpisa natečaja tvrdki Rizzani Venier iz Italije. Cesta bo dolga 14 *km* in bo stala okoli 700.000 kron ter mora biti končana do konca tekočega leta. Delavcev potrebuje okoli 600. To cesto je nujno zahteval podjetnik Ceconi, da se more delo v prizadetih krajih sploh vršiti.

— **Dovoljenje za rudosledbo** je dobil tovarnar v Radečah gosp. Josip Tertschek za litijski okraj.

— **Mariborsko okrožno sodišče** razpisuje oddajo zidanja novega sodnega poslopja v Slovenji Bistrici v „Marburger Zeitung“, katera je Schönererjansko-vsenemška — po domače povedano pa veleizdajalska. Več menda ni treba povedati.

— **Marenberški Nemci** so kar zeleni od jeze, da se je nastanil v Marenbergu slovenski odvetnik gosp. dr. Fran Pikl. Kaj so mu v tej jezi naredili? Namazali so mu tablo s človeškim blatom. So pač podobni tistim živalicam, katerim pravi naš kmetič — drekobrbci.

— **Spodnještajerska kopališča.** Na deželnem kopališkem zavodu Rogatec Slatina je bilo do 9. junija t. l. 155 strank z 202 osebama, na deželnem kopališkem zavodu Dobrna do 10. junija 129 strank s 195 osebami, v Rimske toplice pa je prišlo do 12. junija t. l. 66 strank s 174 osebami.

— **V Marenbergu** so občinske volitve v prvem in drugem razredu razveljavljene ter se bodo vršile nove volitve, pri katerih je pričakovati, da bode vsenemška stranka pogorela, ker hočejo proti taisti Slovenci z zmernejšimi Nemci skupno nastopiti.

— **Žalosten pojav.** Gornjeradgonski okrajni zastop ima po zadnjih volitvah, ki so se končale dne 5. junija t. l., zopet nemško nacijonalno lice, le občine so volile krščansko-narodno. — Nekatere slovenske občine so baje volile z nemškimi nacijonalci.

— **Za »Učiteljski dom« v Celovcu** so darovali slovenski poslanci 200 kron. Društvo se vrlim našim poslancem za njihov dar iskreno zahvaljuje.

— **Slovenska ljudska šola** v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem, ki jo vzdržuje družba sv. Cirila in Me-

toda, je zaprosila pravice javnosti. Naučno ministrstvo je prošnjo odbilo. — Vzrokov za to postopanje ni navedenih.

— **Novi tržaški škof,** monsignor Fran Nagl, rector animae v Rimu, je bil v nedeljo 15. t. m. posvečen. Iz Trsta sta odšla k temu posvečenju dva kanonika. Posvetil ga je kardinal Alojzij Masella.

— **Ponesrečenje.** Sinoči ob devetih je kolesaril magistratni uradnik iz Ljubljane gospod Herman Kuklja, v društvu treh prijateljev iz Logatca nazaj v Ljubljano, a zadel je tako močno ob železniško šrango, da je odletel z razbito črepinjo na tla. Zapušča ženo in dva otroka.

— **Ponočna idila na Golovcu.** Velik strah je popadel pred nekaj dnevi prebivalce ob Dolenjski cesti in v Hradeckega vasi. Na vrhu Golovca se je prikazal žar, ki je postajal od minute do minute večji. Marsikoga je preletaval strah, ko je slišal kurjevaške geologe govoriti, da Golovec ogenj bruha. Toda ta strah se je kmalu polegel, kajti videlo se je, da nekdo na Golovcu kuri. Mislili so, da se je kaka ciganska družba naselila na Golovcu ali pa da si kaki tatovi pečejo janjca. Oborožila se je četa junakov z vilami, motikami, krampi, koli in puškami ter se podala pod vodstvom policaja na Golovec. Tukaj je bilo vse mirno in tudi ognja ni bilo nič več videti. Brez dvoma so dozdevni tatovi slišali priti ljudi in ogenj takoj pogasili. Oborožena četa zasledovalcev se ni upala iti naprej v gozd in sebi v korajžo so začeli streljati v zrak. To je imelo čudovit učinek. V gozdu je postalo vse živo in osebe so začele švigati semtertja. Slučaj je hotel, da je jeden izmed golovških ponočnjakov priletel naravnost med svoje zasledovalce, in bi ga bili v strahu pobili na tla, če bi ne bil takoj milo prosil milosti. Bil je 14 let star fantič, ki je z jokajočim glasom pripovedoval, da je bil od drugih zapeljan, da je šel v „lager“, v katerem se je našlo več jajčjih lupin in razne posode. Fantiči so doma kradli jajca in mast in so na Golovcu po noči delali „šmarn“. Fantiči so stari od 12 do 14 let in sami „cajzelci“. Ujetega fantiča-ponočnjaka je kurjevaška patrulja peljala na policijo.

— **Žile prerezal** si je Josip Morel iz Marjana pri Št. Petru. Udaril je s kozarcem po mizi in se mu je kozarec v roki razdrobil. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

— **V gnojnici utonil** je v Cirkovcih pri Ptuju dveletni sinček posestnika Fran Medveda.

— **Iz Adlešič ob Kolpi.** Nesrečno je padel 12. junija Matija Petek posestnik iz Velikih Sel 70 *m* v globočino čez skalovje, gredoč ob Kolpi po stezi na vrh. Močno pobit je visel dve uri na drevesu, rastočem v nižavi. Prenešen domov, je čez nekaj dni umrl.

— **Detomor.** 17letna Neža Primožič v Podjelovembrdu v škofjeloškem okraju je zadušila svojega novorojenca. Detomorilko so izročili sodišču.

— **Napad v črnomaljskem sodišču.** 10 t. m. dopoludne je na hodniku črnomaljskega sodišča nenadoma napadel z nožem Ivan Butala iz Radenc ob kolpi svojo sosedo Katarino Grzetič, hoteč jo umoriti. Poklicana je bila za pričo proti njemu radi hudodelstva nevarne grožnje Grozil ji je, da jo ubije, ker je čarovnica. Grzetič ima 5 ran, jedno v prsi, 3 v trebuh, jedno v stegno. Težko, da bi okrevala. Storilca so prijeli.

— **Pod kolo** otovorjenega voza je prišel z roko Franc Božič iz Cola pri Vipavi. Hotel je kolo podložiti. Kolo mu je šlo čez roko in mu jo hudo zmečkalo. Pripeljali so ponesrečenca v deželno bolnico.

— **Nezgoda.** Mizarski pomočnik pri Karolu Binderju v Slomškovih ulicah št. 14. A. Šiška je ponesrečil. Stroj mu je pri delu odtrgal dva prsta desne roke.

— **Pri postavljanju** mlajev je ponesrečil Ivan Lipavic iz Cirknice. Zlomil si je desno nogo.

— **Strela je udarila** predminulo nedeljo proti večeru v hišo posestnika Stipeta na Rateževem Brdu, sodniški okraj Ilirska Bistrica. Zgorele so tri hiše s hlevom vred. Pri Stipetu je strela ubila tudi jedno kravo.

— **Šolskim otrokom ne cigaret!** Na Holandskem in po mnogih državah je ostro prepovedano, prodajati šolskim otrokom cigarete. Ali bi ne bilo to prav tudi pri nas?! Kako da je to pogubno telesnemu zdravju, lahko vsak spozna. Otrokom ne cigaret! Trafikarji pazite!

— **Bojkot.** Zahodna nemška zveza industrijcev je sklenila bojkotirati vse one trgovce v Avstro-Ogrski, ki so namestu nemške uvedli češko ali mažarsko dopisovanje.

— **Atentat na italijanskega kralja in kraljico.** 25. m. m. se je peljal dvorni vlak, v katerem sta bila tudi kralj in kraljica z neapoljskega kolodvora proti arzenalu. Na poti je zagnal delavec Vincenzo Guerriero kamen proti kupeju, v katerem je bila kraljevska dvojica; potem ga je zagrabil neki poročnik za vrat. Kamen je prebil šipo kraljevskega voza. Guerriero je anarhist in je bil že štirinajstkrat kaznovan.

— **Najbogatejša ženska na svetu** je primadonna Hattie Green v Zjedinjenih državah, ker ima nad 300 milijonov kron. Gospa Green je baje sila skopa in energična ženska, ki nosi vedno revolver seboj. Davkov noče plačevati, nego jo morajo vselej posebej prisiliti. Odvetnike sovraži ter se jih boji, zato ima baje v rokah vedno revolver, kadar govori s katerim. Skratka: čudakinja!

— **»Kultura« španskega kralja.** Kralj Alfonso, kateri je veljal za nasprotnika bojev z biki, je danes z vso močjo svojega kraljevega grla klical slavo toreadorjem, kateri so v zabavo kralja pomorili deset bikov. Igra je bila tako krvava in brutalna, da take sploh na Španskem še ni bilo. Arena je bila polna krvi. Boj z biki je gledalo nad 20.000 Špancev in Španjolk, kateri so s kraljem zajedno kričali in metali denar v areno. Ko je bila tudi zadnja žival usmrtena, so „plemeniti“ Španjolci zahtevali, naj se boj nadaljuje; celo kralj „po milosti“ je hotel videti več prelivanja krvi, toda prireditelji corride niso imeli več bikov, izvzemši one med gledalci. Boj z biki se je vršil na Plazza de Torros.

— **Ukradli princovo darilo.** V Harvardovem vseučilišču je nekdo ukradel slike, katere je daroval princ Henrik imenovanemu vseučilišču. Tatovi so prišli v vseučilišče po strehi in odnesli itak malovredne slike.

— **Holandija republika?** Nizozemci so predobro pogledali v dno pruskih obisti o priliki bolezni svoje ljubljene kraljice, kakor da bi se mogli posrečiti pruski načrti glede Holandije. Že opetovano smo poročali, da je bil pangermanski načrt, s pomočjo nad vse surovega in izlumpanega princa Meklenburškega (sedaj, žal, soproga kraljice Viljemine Nizozemske) ubogo mlado vladarico storiti nerodovitno in potemtakem oropati Nizozemsko prestolonasledstva. Skrajno surov in nevreden nastop Meklenburžana na nizozemskem dvoru je tudi v resnici dosegel, da je uboga Viljemina zbolela in da najbrže ne bode več pričakovati pri njej nasledstva. S tem bi bil dosežen pruski načrt, da zasede nizozemski prestol pruski princ Weimarški ter da bi zavladal v Nizozemski Prus. Da bi potem sama ob sebi padla Nizozemska v prusko žrelo kot „zvezna država“, se umeje samo ob sebi. A nizozemski merodajni faktorji so pregledali to nakano in so slovesno izjavili, da v slučaju kraljičine smrti ali da država ostane brez prestolonasledstva, Nizozemska postane republika, nikdar pa jej ne bode vladal Nemec in nikdar ne stopi Nizozemska v nemško zvezo. To je najboljši odgovor pruskim tigrom, ki so s svojim načrtom hoteli žrtvovati mlado življenje uboge Viljemine.

— **Prebivalcev na Reki** je po izjavi statističnega urada 39 542. Slovencev našteva 2.251, Lahov 17 354, da bi pa število hrvaškega prebivalstva kolikor mogoče prikril, razcepi Hrvate na ta način, da našteva poleg hrvaškega razne

„jezike“: „ilirski“, „slavjanski“, „slovaški“, „češko-moravski“. Kljub temu se vidi, da je večina prebivalstva na Reki slovanska oziroma hrvaška. Madjarov navede 2.842.

— **Zaupanja v hranilnico** ni imel neki kmetič v neko mestno hranilnico na Nizozemskem in je poskusil, če je hranilnica poštena, na sledeč način. Iz svoje hranilne knjižice je dvignil 50 gld. Ko mu je uradnik denar naštel, rekel je kmetič: sedaj je dobro, kar nazaj vzemite, denar je varno shranjen in je šel proč.

— **Analfabeti na Ogrskem.** Meki madjarski list prinaša sledeče številke o izobraženosti madjarskega priprostega ljudstva. V neki občini blizu Budimpešte, ki šteje 2029 ljudi, jih je veščih pisanju in čitanju samo 1384, v drugi ki ima 3231 prebivalcev, jih zna isto vednost 2113, in v vasi, ki šteje 1049 ljudi samo 426. In kako tudi obiskujejo šole. V Solymaru od 340 otrok, ki so dolžni obiskovati šolo, jih je samo 180, v Buda Kazalom od 340 obiskuje šolo 124, in v Kerestemu od 131 za šolo godnih otrok se jo poslužuje samo 60. In to vse se vrši večinoma v krajih, kjer upijejo Madžari, kako potrebno je ljudstvu madžarskih šol.

— **Salamonove modrosti** bode potreba nekemu sodniku v Brnu za nastopni slučaj, ki se je pripetil ondi, prav razsodi. Meščan, imenovan Meier, odšel je po kupčiji na popotovanje. Čez par mesecev dobi poročilo od doma, da se mu je rodila željno pričakovana hčerka. Toda, dete umrlo je kmalu potem in žalostna žena ni si upala sporočiti možu, temveč gre in si potom časopisja dobi tuje dete, katero naj bi bilo od sedaj njena last mesto umrlega. Toda kmalu se skesa prava mati, da je odstopila dete tujki, vzame denar in ga nese nazaj gospej Meier ter zahteva svojega otroka. Gospa je bila slednjič pripravljena vrniti jej dete, ako se njej posreči dobiti temu podobno. Gre in inserira zopet v časniku, da želi vzeti za svojo šestmesečno deklico, ki naj bi bila plavolasa z modrimi očmi. Zopet se v nekaterih dneh oglasi pri njej druga mati z deklico, katero je bila za drag denar pripravljena odstopiti gospej Meier. Vse je bilo urejeno in zgovorjeno, da more prvo dete vzeti lastna mati nazaj, toda kaj še! Dete prve matere umrje nenadoma in ko dotična pride ponj, verjeti ne more, da je res umrlo, ter hoče siloma vzeti ono deklico, ki je prišla pozneje v hišo. Vse dokazovanje ni pomagalo nič. Mati št. 1 vzeti je hotela siloma hčerko matere št. 2. Da se pa zadeva še bolj zaplete, skesa se naenkrat še mati št. 2, ter zahteva svoje dete nazaj domov. Zastonj so bile vse obljube, vse grožnje, obe materi zahtevali sta ono edino dete nazaj. Uboga gospa Meier si v tej zmešnjavi ni videla pomagati, gre in piše svojemu možu vso zadevo ter mu tudi pove, da je njihovo dete kmalu po rojstvu umrlo, ter da je le iz strahu pred njim ravnala tako. Mož pa — ne bodi len — pride hitro domov, vzame ženo in dete ne verujoč vsim spletkam, ter odpotuje nagloma nazaj v tujino po svojih kupčijah. Obe pravi materi pa sta ostali sami ter jima ni kazalo druzega, kakor da sta oddali vso zadevo sodniku, katerega naloga je sedaj pravično razsoditi ta slučaj. Prav lahka ni ta naloga.

— **Zviti tihotapci.** Na nemško-ruski meji je zasačil nemški stražnik ruske tihotapce. Ko so videli ti, da se jim hoče njih namen izjaloviti, so prav previdno zvabili stražnika čisto do meje, dokler meje ni prestopil. Ko pa je bil na ruskih tleh, so ga prijeli in izročili ruskim kozakom. Seveda so s svojimi mavhami lahko odšli, dočim se je imel nemški stražnik pred ruskimi oblastmi zagovarjati, ker je mejo prestopil.

— **Hvalospev tobaku.** Dandanes, ko posebno zdravniki v enomer povdarjajo škodljivost tobaka, je pač tej preganjani rastlini pravo zadoščenje, kako si je izbral mladi dr. Dums za predmet svoji akademični razpravi dokazovanje, da kajenje tobaka ni le neškodljivo, temuč čestokrat koristno in potrebno, posebno za zdravnike, ki pridejo v dotiko z nalezljivimi boleznimi. Mladi zdravnik je natančno opazoval in preiskoval učinkovanje nikotina v najrazličnejših slučajih ter prišel končno do zaključka: Tobak nima vpliva na razvoj legarja ali krča, toda znatno zabranjuje rast bacil influence, davice in jetike. Dim nikotinov in piridinov, ki nastane pri sežiganju tobaka, ohrani notranje dele več ali manj nepristopne bacilom.

— **Ženo je hotel umoriti** kramar R. Kininger v Atzgersdorfer, ker mu ni hotela dati denarja, da bi pijančeval. Vrgel ji je veliko utež v hrbet, da se je onesvestila, ter ji zabodel nož v prsi. Ko ji je hotel prerezati vrat, ga je neki mimoidoči stavec odtrgal od žrtve. Morilec je pribežal k orožništvu, ker so ga hoteli ljudje ubiti. Kininger je priženil 6000 kron, a vse zapil. Nesrečna, 21letna žena bo vsled muk umrla.

— **Ponesrečen zrakoplov.** Na Lechfeldu na Bavarskem se je spustil nadporočnik Hiller z zrakoplovom v zrak. Komaj je bil 500 *m* visoko, ko se je balon vnel in padel na tla. Nadporočnik si je zlomil obe nogi. Zrakoplov je bil z žicami privezan na voz. Električen udarec je vrgel konja na tla. Trije vojaki so se onesvestili in opekli

— **Črnogorski princ Mirko,** drugi sin kneza Nikola, vladarja Črne gore, poročil se dne 12. junija z Natalijo Konstantinevičevo. Poroka se je vršila v Cetinju, ter so istej kot svedoki prisostvovali ruski car, srbski kralj Aleksander in italijanski kralj. Vsi trije so bili zastopani po svojih namestnikih. Nevesta se je pripeljala iz Benetk na italijanski ladiji ter je zadobila še pred poroko naslov kneginje. Govori se, da grški princ Jurij namerava priti v kratkem v Črnogoro snubit kneževo hčer Ksenijo.

— **Proti jetiki.** Na Dunaju se je vršilo minolo nedeljo posvetovanje zdravniških strokovnjakov, da se ustanovi društvo, kateremu bo namen delati proti razširjevanju jetike. Društvo naj obsega celo Cislajtanijo. Zborovanja se je udeležil tudi ministrski predsednik, ki je obljubil podporo vlade. V jeseni bo občni zbor društva. Izbran je odsek, ki ima nalogo, do tedaj sestaviti pravila.

— **»Oče, ne maramo umreti«.** Žalostna rodbinska tragedija se je vršila pred par tedni na Ogrskem. Delavec Varga, oče dveh ljubih otrok, iskal je dolgo časa zaman dela in zaslužka. Trpeli so dolgo, naposled pa sta sklenila, da se usmrtita z otroci. Mati je vzela v naročje mlajše dveletno dete, starejše pa je vodil oče za roko. Ko so prišli k vodi, hoteč se utopiti, jame jokati mlajše dete, večja štiriletna deklica pa je, ko jo je oče, hotel potegniti v vodo za seboj, začela prositi „oče ne maram umreti, ne v vodo“. Toda globokeje so se udirali v vodo in skoro, da bi bila prošnja otrokova zastonj. Glasni jok otrok pa je k sreči privabil ljudi in policijo, ki so z največjim naporom rešili nesrečno družino iz valov. Rešeni so priznali, da so storili to gnani od bede toda, da hočejo odslej možko nositi težo življenja, katerega so jim sedaj rešili otroci.

— **Velika nesreča v Borislavu.** V jamah akcijske družbe „Borislav“ v Borislavu, kjer kopljejo surovine za petrolej, se je užgal takozvani naftov plin. Eksplozija je bila velikanska in je napravila razven na pripravah, velikansko škodo na človeških življenjih. Precej po eksploziji so se začela rešilna dela. Izvlekli so doslej 23, med katerimi je 19 mrtvih, štirje pa so tako zdelani, da ni upanja, da bi še okrevali.

— **Stražnik ustrelil stražnika.** V Ivancih na Hrvatskem je bilo trgovcu Grünwaldu mnogo reči pokradenih. Stražnika Vinko Grabar in Imbro Putarek lovila sta tatu vsak na drugo stran. — Po dolgi hoji opazi nekoliko vinjeni Grabar v nekem grmu človeka. Hitro pomeri s puško in sproži, meneč, da se mu hoče tat potuhniti. Človek v grmovju je zastokal in mrtev se je zvalil na cesto stražnik Putarek, ki je hotel v grmovju počakati Grabarja. Nesrečni Putarek je ostavil vdovo s tremi nepreskrbljenimi otroci.

— **Nove vrste naslovi na pisma.** Na Francoskem je upeljana nova „moda“, namreč način, kako bodo Francozi odslej naslavljali poštne pošiljatve. Isti obstoji namreč v tem, da bode naslov napisan narobe temu, kakor se piše zdaj. Na „novih naslovih“ bode zgorej najprej naveden kraj, kamor je pošiljatev namenjena, potem oddelek ali ulica in hišna številka in na konci še le ime prejemalčevo. Taki naslovi bodo seveda mnogo olajšali delo poštam in pismonošem.

— **Prekop je hotel razgnati,** kakor javljajo iz Niagara Fallsa, nekdo na kanadski strani z dinamitom. Ko so šli ponočni delavci v rov na delo na kanadski strani, se je našlo, da je hotel nekdo uničiti kanal in usmrtiti trideset delavcev 160 čevljev pod zemljo. Rov je 60 čevljev globok in na dnu rova se cepi predor na jug in sever, na obeh krajih pa delajo delavci, ki bi bili vsi ubiti.

— **Ogromni banket** je priredil, Italijanom posebno dobro znani kralj Menelik, poglavar Abesinije, one Abesinije, katero so pred nekaj leti hoteli osrečiti Italijani s svojo „Culturo“, a so morali bežati, kar so jih noge nesle. V proslavo te zmage pred šestimi leti je dal napraviti Menelik pod milim nebom velikansko narodno slavnost, na katero je bil povabljen ves narod. Igre in godbe so skrbele za zabavo ljudstvu in velikanski banket, ki je bil prirejen na obširnem polju, štel ni nič manj nego 10.000 gostov vsakovrstnih stanov, vojnikov, delavcev in uradnikov. Na tem banketu spominjali so se gotovo živo zmage nad lačnimi in oholimi Italijani, kateri so jim hoteli odvzeti neodvisno prostost ter jim za to nadomestilo dati svojo črvivo „Avitta Cultura“.

— **»Molčati je zlato, govoriti srebro«** pravi narodni pregovor. In zopet drugi: „Kedor molči, devetim odgovori“. Tako nekako si je najbrže mislil tudi francoski časnikar, ki je napisal članek, v katerem energično zahteva, da se na železnicah upeljejo vozovi za one popotnike, ki ne marajo govoriti. Člankar se opira na dejstvo, da, kakor so vozovi za nekadilce, za one, ki želijo spati, isto tako naj bodo za one, ki želijo molčati. Pravi, da se je nedavno peljal z nekim zelo zgovornim človekom. Kakor si je oni z razgovarjanjem prizadeval, da ne utihne pogovor, tako si je ta z molčanjem in kratkimi odgovori želel dobiti mir. Naposled seže še po zadnjem sredstvu. Slučajno vpraša ta brbljač pisatelja, s kom da najrajši potuje: „Sam ali z gluhonemim tovarišem, odvrne ta, meneč, da „sedaj vsaj razumiš“. Toda oni je na dolgo in široko začel razlagati, da je tudi on tistega menenja. Ubogi pisatelj je moral grizti kislo jabelko, dokler je trajala vožnja. To ga je menda napotilo, staviti na železniško upravo zgoraj omenjeno zahtevo, ter je skoro brezdvomno, da se vsaj pri živih in blebetavih Francozih za prvo kaj tacega upelje. Mi Slovani pa smo veseli, ako najdemo priliko govoriti z brati Slovani na svojih potovanjih, tuj jezik govoreče tujce pa prav lahko preziramo brez posebnih oddelkov na železnicah.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 14. junija t. l.: 71, 52, 22, 30, 40.
V Trstu dne 14. junija t. l.: 58, 62, 52, 69, 15.
V Pragi dne 14. junija t. l.: 56, 46, 71, 78, 45.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 20. junija 1902. Pšenica K 9·50 h, rž K 7·30 h, ječmen K 7·— h, oves K 8·— h, ajda K 6·50 h, proso K 6·50 h, turšica K 6·40 h, leča K 9·— h, fižol K 7·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Priznano izvrstne in najboljše

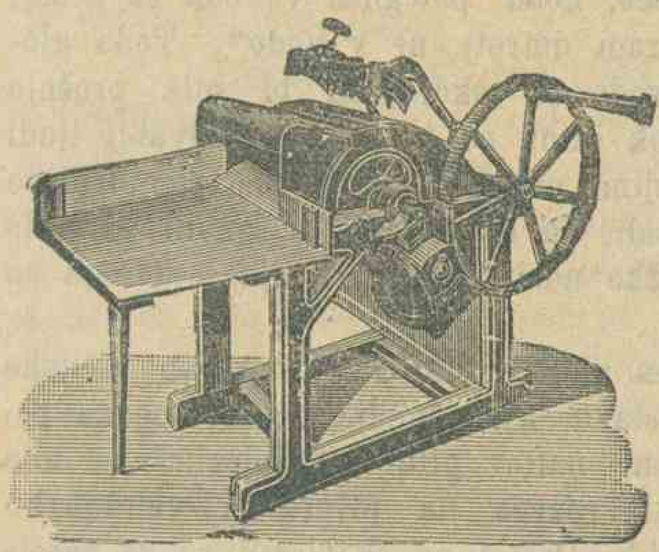

MLATILNICE

s patentovanim valjčnim tečajem z obračasto pripravo za mazanje, ročne na gepel in na par,

potem vsakovrstne **gepelne** za vprego od 1 do 6 konj; najnovejše **žitočistilnice, trijerje, rebljače; stiskalnice** za seno in slamo ročne, nepremične in prepeljive. — **Valarje** za polje iz jeklene ploščevine (Stahlblech-Feldwalzen), robati in gladki. **Pluge** z 1, 2, 3 in 4 lemeže; **travniške brane** klepne in dijagonalne. — **Slamoreznice** s patentovanim valjčnim tečajem z obročasto pripravo za mazanje — **Stiskalnice** za zeleno krmo; patentovane **sušilnice** za **sadje** in **sočivje**. Vsakovrstne **stiskalnice** in **mlini** za **grozdje in sadje; stroje za roblanje.** Samodelujoče patentovane **brizgalnice** za **trsje** in **zelenjad. „Syphonia“. Sejalni stroji** „Agricola“ in **stroji za košenje trave, detelje** in **žita** z verižno pripravo, nadalje **premične štedilne peči, peči za parjenje krme; stroje za obračanje in sušenje mrve, mešane krme** in **žita** itd. itd. Vse navedeno orodje izdeluje in razpošilja po najnovejši odlikovani sestavi

Ph. Mayfarth & drug.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužine na par **na Dunaji, II/1, Taborstrasse št. 71.**

Odlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami pri vseh večjih razstavah.
Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj. — Zastopniki in prekupci se iščejo. — Ustanovljena leta 1872. — 750 delavcev.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**